

M's thought I no. 5

HET VOORDEEL VAN DE TWIJFEL

Door Monique Tolk

Atelier Pablo Picasso

De zomer is bijna ten einde en een felle roep vanuit atelier of in mijn geval een spierwit schrijfkamertje haalt ons van het terras. Dat is tamelijk lastig nu de zomer ineens heeft besloten een en ander met ons goed te maken en nog lang niet te vertrekken. Daarbij dringt zich de jaarlijks terugkerende vraag op: 'Heeft dit wel zin?' De zin van ons bestaan hebben we inmiddels eindeloos bevraagd, maar die van onze ambities niet minder. En toch willen we doorgaan, omdat de drang om te maken groter is dan de verleiding om te staken.

'Andermans hoofd is een te ellendige plek om als zetel voor waar geluk te dienen,' schreef Arthur Schopenhauer in *Parerga en Paralipomena*. En toch blijven we ons meten aan de prestaties van anderen. Althans, als we onzeker zijn. En dat zijn de meeste artistieke geesten zonder twijfel. We twijfelen over ons eigen kunnen en kennen talloze voorbeelden die het verder geschopt hebben. Namen waaraan we ons zouden willen optrekken, met wie we onszelf vergelijken en wie weet van wie we zo nu en dan iets kopiëren.

Atelier Hans van der Ham

Ik heb het altijd vreemd gevonden mijzelf een voorbeeld te stellen. Op de kunstacademie was de opdracht een kunstenaar te kiezen en een van de werken naar eigen hand te zetten. Vreemd vond ik dat, want was je dan nog in staat je diepste krochten te verkennen en van daaruit verder te onderzoeken en je handschrift te ontwikkelen? Zou je niet voor altijd dat voorbeeld in je achterhoofd houden? Was vanaf dat moment de toon voor eeuwige onzekerheid over het eigen kunnen gezet? Inmiddels vraag ik me af of onzekerheid juist geen voorwaarde is om te kunnen scheppen. Vanuit innerlijke vragen en introspectie komen processen op gang die een weg naar buiten zoeken en zich vastgrijpen aan materiaal voorhanden. De kunstenaar helpt het in het materiaal te hijsen, te kneden, erover te strijken, erin te schrappen en eindeloos te wijzigen, tot het zich overgeeft en klaar is om zich aan de buitenwereld te presenteren.

Waarbij klaar een relatief begrip is, want een goed kunstwerk is in feite nooit af. De onzekerheid over het resultaat blijft, getuige de ene dag waarop de kunstenaar zijn werk bejubelt en de andere dag waarop hij het ineens afkraakt. In feite is het nooit goed genoeg.

En het is dit perfectionisme, deze onzekerheid die wellicht noodzakelijk is om tot iets te komen. Het voortdurend bevragen van je talenten, het op een weegschaal leggen van de kwaliteit van je werk en ook het meten aan anderen, brengt je steeds weer dichterbij het eigen kunnen. Tot jezelf, losgeweekt van het andere, de ander en de stemmen van buitenaf. Dan, ondanks de onzekerheid in jezelf, lonkt de eenzaamheid van het atelier (of het spierwitte schrijfkamertje) en begint de verslavende confrontatie met jezelf.

Atelier Paul Bogaers